

Mötesanteckning

Datum 2017-05-17

Webbmöte

In-och utlån

Mötesdatum: 2017-05-11

Mötestid: 14.00-15.00

Deltagare:

- Annika Carlsson, Riksantikvarieämbetet
- Audrey Lebioda, Nationalmuseum
- Bengt Nordqvist, Jamtli
- Carola Häggström, Riksantikvarieämbetet
- Emelie Svensson, Järnvägsmuseet, Trafikverket
- Gabriella Ericson, Riksantikvarieämbetet
- Ingela Chef Holmberg, Riksantikvarieämbetet
- Kajsa Stavebring, Nordiska museet
- Karin Sandstedt, Nationalmuseum
- Maria Ridderberg, Jönköpings länsmuseum
- Nina Persson, Statens historiska museer
- Susanne Nickel, Eskilstuna stadsmuseum

Vi är glada att så många valde att delta på Riksantikvarieämbetets tredje webbmöte om samlingsförvaltning. Den här gången valde vi temat: *In-och utlån*. Hur jobbar man med lånehantering på museerna?

Rutiner och riktlinjer

- Lånehanteringen ser lite olika ut på de olika museerna samt i vilken utsträckning det finns rutiner och riktlinjer för in- och utlån.
- En del håller på att uppdatera sina utlåningsrutiner och kollar samtidigt av dem mot Spectrums process för utlån.
- Många vittnar om att man inte har någon nedskrivna lånepolicy, men att man skulle vilja ha det. En del lånar inte ut till privatpersoner och företag längre.
- Inlånsrutiner kan se olika ut beroende på vad syftet med inlånet är.
- De flesta har bara tidsbegränsade, tillfälliga inlån.
- Ofta kan det vara så att man lånar fler föremål än vad som i slutändan ställer ut. Ett museum vittnar om att man ändrat rutinerna så att de

föremål som inte används lämnas tillbaka på en gång. Istället för att hamna i ett transitutrymme under utställningsperioden.

Vem sköter lånehanteringen?

- Ibland sköts inlånet av utställningsproducenterna, ibland av samlingsansvariga. På de större museerna är det oftast ett samarbete mellan utställningsproducent, samlingsansvarig, registratorer, konservator med mera, där var och en sköter sin del. Det kan vara ganska många ur personalen inblandade och tar mycket tid i anspråk.
- Utställningsproducenterna kan ha kontakt med utlånande privatperson eller institution, när man diskuterar vad som ska lånas in. Övriga samlingsansvariga sköter hantering och registrering av det faktiska inlånet.
- På järnvägmuseet måste hantering och förflyttningar av de stora fordonen ske av specialutbildad personal inom Trafikverket.
- På ett museum är säkerhetschefen med i alla bedömningsprocesser. För att till exempel bedöma vad man kan behöva för skyddsmontrar etc.

Depositioner

- På några museer håller man systematiskt på att gå igenom äldre depositioner, både som andra har hos museet och som museet har hos andra. Ibland hittar man inte deponerade föremål.
- En del museer tillåter inte depositioner längre. Man gör istället bara utlån som kollas upp regelbundet. Pågående depositioner görs om till lån.
- Andra har fortfarande depositioner på obegränsad tid till exempel till kommunen eller föreningar.
- Ibland är depositioner en förutsättning för att man ska kunna ha många stora objekt i samlingarna som kräver utrymme som museet inte har.
- Vissa har ingen rutin att följa upp depositioner. En del har årliga systematiska kontroller av alla sina lån och depositioner.
- Några museer beskriver att de kan upptäcka att det ska finnas depositioner på museer och skolor som idag inte längre existerar. Föremål kan då ha kommit bort eller är svårlokaliserade.

Lån av konst

- Generellt är det konst som lånas ut mest på de museer som deltog i mötet. Ibland kan det vara en konstförening som lånar in föremål, men museet är ansvarig för den när den är på plats.

- En del museer har internationella utlån och då oftast av konst.

Lån för forskning

- Andra typer av lån som förekommer är lån till analyser och provtagning samt forskarlån. Det finns ofta policydokument för vilken provtagning som är godkänd. Det kan vara olika riktlinjer för olika föremål och olika material. Det ska vara etiskt försvarbart att göra provtagningen.
- En del har instruktioner på hemsidan om vad som gäller kring utlån som man kan hänvisa till vid förfrågningar. Även ibland översatta till engelska. (se länkar)

Vem sköter transporter?

- Om man använder sig av transportfirmor är vanligast förekommande att man väljer MTAB och Transart.
- Vissa museer har egna transportfordon. En del stora museer har egna transportenheter som kör alla större transporter inom Sverige.
- Ibland kör man i egna privata bilar. Vissa undviker att transportera i privata bilar.
- Vissa måste på grund av upphandlingsregler använda sig av vanliga transportfirmor, som till exempel Schenker. Det går dock att få speciallösningar även hos dessa firmor om man betalar mer.
- Ibland skickas saker med rekommenderad försändelse via posten.
- Ett museum pratar om olika skyddsklasser för olika föremål på grund av värde. Man väljer olika transportmetoder utifrån skyddsklass. Andra pratar om olika alternativ för transport i villkoren. Metod bedöms från fall till fall.
- I vissa fall beställer och betalar inlånaren tjänsten.
- Ibland blir det för stor kostnad för mindre museer att anlita de avancerade firmorna.
- Ett problem kan vara packning då man inte vågar inlånaren packa saker då det kan finnas bristande kunskaper. Det kan finnas specialutbildad personal på museerna som jobbar med packning.

Kostnader för lån

- Ambitionen är att låna ut mer och sänka trösklarna för lån. Och att ha så låga avgifter som möjligt.
- En del har olika kostnader för lån inom länet och utom länet. Och högre avgifter för konst.

- Vissa har lägre avgift inom Sverige än utomlands eftersom man anser att man i huvudsak är till för landet. Man tar även ut avgift för porto och packmaterial, speciellt om objektet kräver en specialförpackning.
- Oftast handlar det bara om en schablonavgift som ska täcka hanteringskostnaderna, men ofta är tidsåtgången för utlån så omfattande att det inte täcker detta.
- Avgifter kan också syfta till att säkerställa att lånet är seriöst. Avgifter kan att hindra att en stor låneprocess påbörjas, där låntagaren i sista stunden ångrar sig.
- Avgift kan också tas ut för transport och försäkring.
- Vissa mindre museer upplever att de inte har råd med avgifter och tillkommande kostnader för specialtransporter, montrar och liknande.
- En del tar avgift för lån ur rekvisitasamlingen.
- Vissa tar ej betalt av föreningar.
- Vissa museer lånar ut till museer som bara visar dessa föremål och som kanske inte har egna samlingar. Man kan ibland se det som gratis hyra för vissa samlingar, speciellt om det rör sig om stora fordon.
- Många tar ut en avgift för konservering. I de fall en mer omfattande konservering behövs får ofta den inlånande institutionen stå för det.
- Vissa museer tar inga kostnader för vissa typer av samlingar, som till exempel naturhistoriska objekt, som används mycket i forskning.

Försäkringar

- Hur görs bedömning av försäkringsvärdet, för framförallt konst?
- Hos vissa bedöms försäkringsvärdet av ansvarig intendent beroende på expertområde. Det uppdateras inför varje nytt lån/föremål.
- Vissa tar ibland hjälp utifrån eller från andra museer.
- Många upplever att det är svårt att sätta försäkringsvärde på kulturhistoriska föremål.
- Det kom upp en fråga vid mötet om det upplevs som problematiskt att ägaren själv sätter försäkringsvärdet. Borde utomstående göra det?
- Vid skada eller förlust av föremål har försäkringsmedel betalats ut. Dessa pengar kan ibland upplevas som svåra att bokföra och använda.

Klimatkrav och kontroll av inlånare

- Vissa har en *verksamhets- och säkerhetsrapport* eller *standard- och säkerhetsrapport* som inlånaren ska fylla i. Man vill att inlånaren fyller i denna för att man ska få med allt man frågar om. Ibland förekommer det att inlånaren istället skickar en krånglig stor egen rapport om klimat etc. Vad som till slut lånas ut och till vem kan bedömmas från fall till fall och beroende på omständigheterna.
- Vissa begär in klimatkurvor från inlånaren.
- Många skiljer på olika föremål. Om det inte är så känsliga föremål kräver man inte specialklimat.

Stort tack för detta möte och alla bra berättelser, synpunkter och tips!

Nästa möte hålls den 13 juni kl 10.00

Ett förslag på tema för något kommande möte är förvärvsprocessen.

Annika, Carola, Gabriella, Susanne och Ingela.

Länkar till saker som nämndes under mötet:

Utlån av konst. Nationalmuseum. <http://www.nationalmuseum.se/sv/Omsamlingarna/Utlan/>

Långtidslån av kons. Nationalmuseum. <http://www.nationalmuseum.se/sv/Omsamlingarna/Langtidslan-av-konst/>

Lån av föremål från Historiska museet för utställning och forskning.
http://shmm.se/wp-content/uploads/2016/04/Lan_av_foremal_SHMM_20131107.pdf

Regeringens proposition. 2016/17:116. Kulturarvspolitik. Sid 110-112
<http://www.regeringen.se/4933fd/contentassets/127b80d33b084194a415d72b85721874/161711600web.pdf>

Utlån ur samlingarna. Nordiska museet.
<https://www.nordiskamuseet.se/samlingar/utlan-ur-samlingarna>

Villkor för lån ur Jönköpings läns museums samling.
<http://www.jkpglm.se/PageFiles/7264/villkor-for-lan-ur-Jonkopings-lans-museums-samling.pdf>